

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2020-04-15

Närvarande: F.d. justitierådet Eskil Nord samt justitieråden Inga-Lill Askersjö och Sten Andersson

Kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning

Enligt en lagrådsremiss den 2 april 2020 har regeringen (Utrikesdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning,
2. lag om ändring i lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Christian Finnerman, biträdd av ämnesrådet Eva Tarselius Hallgren.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning

Allmänt

I lagrådsremissen föreslås en ny lag med kompletterande bestämmelser till EU:s plattformsförordning, dvs. förordningen (EU) 2019/1150 av den 20 juni 2019 om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster.

EU-förordningen innehåller ett regelverk för hur det avsedda främjandet ska kunna utföras i medlemsstaterna. Avsikten är bl.a. att medlemsstaterna ska säkerställa adekvat och ändamålsenlig efterlevnad av förordningen. Uppgiften att säkerställa detta kan anförtros åt befintliga myndigheter och domstolar (skäl 46 till förordningen). Vidare syftar förordningen till att säkerställa ett fullständigt iakttagande av rätten till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol (skäl 52).

3 § och underrubriken

Denna och följande paragrafer reglerar handläggning i domstol och föregås av underrubriken "Talan mot bristande överensstämmelse". Denna rubriks ordalydelse används inte, vare sig helt eller delvis, i de följande paragraferna och ger inte någon information om innehållet i dessa.

Lagrådet föreslår att de inledande orden i 3 § får ingå i underrubriken som således bör få följande lydelse.

Talan om förbud eller åläggande

Vad gäller den talan som ska kunna väckas vid domstolen noterar Lagrådet att det inte anges vem som ska kunna väcka en sådan talan. I förordningens artikel 14.1 utpekas ett antal aktörer som enligt förordningen ska ha rätt att vidta rättsliga åtgärder. Det anges där bl.a. att det ska vara fråga om organisationer m.fl. som har ett legitimt intresse av att företräda företagsanvändare. Också offentliga organ som inrättats i medlemsstater ska ha rätt att vidta rättsliga åtgärder. I artikel 14.6 anges att kommissionen ska upprätta en förteckning över organisationer, sammanslutningar och offentliga organ som medlemsstaterna utsett och i 14.7 att domstolarna ska acceptera denna förteckning som "bevis för rättskapaciteten". Bland de ytterligare bestämmelser som artikel 14 innehåller kan särskilt nämnas punkten 9 som synes ge även enskilda företagsanvändare ett visst utrymme att, i enlighet med nationell rätt, vidta rättsliga åtgärder som syftar till att motverka bristande överensstämmelse med förordningens krav.

I den svenska lagtexten anges dock inte något om talerätten, vilket förklaras av att reglerna därom finns i EU-förordningen. Frågan om vem som har talerätt är emellertid av särskild betydelse och central för tillämpningen av lagen. Åtminstone en upplysning om att artikel 14.1 ska ligga till grund för bedömningen bör därför anges i paragrafen. Därmed klargörs att paragrafen inte reglerar eventuell rätt att vidta rättsliga åtgärder av det slag som anges i artikel 14.9 i förordningen.

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse.

De organisationer, sammanslutningar och offentliga organ som anges i artikel 14.1 i EU:s plattformsförordning kan vid Patent- och marknadsdomstolen väcka talan om sådant förbud eller åläggande som anges i artikeln.

Avsikten är att de mål som inleds genom att en talan väcks ska handläggas som indispositiva tvistemål. Detta framgår inte av författningskommentaren, där det endast sägs att det är fråga om ett ansökningsförfarande. Denna omständighet bör utvecklas och förtydligas i författningskommentaren, så att det klart framgår att handläggningen i domstol ska vara den som gäller för indispositiva tvistemål.

4 §

I paragrafen anges att ett beslut om förbud eller åläggande ska förenas med vite om det inte finns särskilda skäl som gör att det inte behövs.

Varken i allmänmotiveringen eller i författningskommentaren anges vilka de särskilda skälen emot ett vite skulle kunna vara eller ens karaktären av de omständigheter som skulle kunna utgöra särskilda skäl. I stället överlämnas det till rättstillämpningen att avgöra denna fråga, således utan att det ges någon vägledning alls.

Lagrådet vill inledningsvis erinra om att ett vitesföreläggande ska tjäna som ett påtryckningsmedel. Huvudregeln bör därför vara att ett förbud eller åläggande förenas med vite endast om det finns anledning att anta att adressaten inte kommer att följa det som föreläggs. I linje med detta är vitesbestämmelser i svensk rätt vanligen fakultativa, dvs. ett föreläggande *får* förenas med vite. Det utesluter förstås inte vitesbestämmelser av annat slag, t.ex. vitesbestämmelser av det obligatoriska slag som föreslås i lagrådsremissen ("ska förenas..."). En sådan vitesbestämmelse kan vara motiverad exempelvis av att vitesbestämmelsen avser att skydda ett starkt allmänintresse. I så fall finns det dock givetvis

anledning för lagstiftaren att i lagstiftningsärendet peka ut de skäl som gör det motiverat att göra vitesbestämmelsen obligatorisk.

Lagrådet kan på föreliggande underlag inte bedöma om det finns tillräckliga skäl att i detta lagstiftningsärende välja en obligatorisk vitesbestämmelse. Om så ändå sker, är det emellertid naturligt att den – såsom också föreslås i lagrådsremissen – förenas med något slag av ventil. En sådan ventil bör ge möjlighet att underlåta att förena föreläggandet med vite i de fall där detta framstår som obehövt. Den modell som har valts i lagrådsremissen ger i och för sig den möjligheten. Uppställandet av ett krav på "särskilda skäl" innebär emellertid en besvärande oklarhet. Väljer man denna modell, bör man därför, enligt Lagrådets mening, i författningskommentaren utveckla vad som skulle kunna utgöra särskilda skäl.

5 §

I enlighet med Lagrådets synpunkter beträffande 3 § föreslår Lagrådet att orden "ansökt om" ersätts av "väckt talan om".

Övrigt lagförslag

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.